

Յետոյ Հայաստանի համառոտ պատմութիւնը կ'ընէ՝ սկսեալ Յ. Ք. 428 թուահանէն, ու կը յիշէ յաջորդ պատերազմը մղուած ընդդէմ Պարսից արքայից արքային և իր Զրադաշտեան քրմապետներուն՝ կրօնի ազատութեան և Քրիստոնէական անկախութեան համար. դէպքը զոր Հայերը կը նկատեն իբր կրօնական և քաղաքական վերածնունդը իրենց ազգին, և որ տեղի ունեցած է Գրոց Գիւտին և Ս. Գրոց Այրարատեան լեզուի թարգմանութեանէն անմիջապէս վերջ. Յետ ակնարկելու Ապտուր-Ռահմանի օրով Սարակինոսաց Հայաստան արշաւելուն և այն հալածանքներուն՝ զոր հայերը կրեցին Արաքցի Ամիրապետներէն, հեղինակը կը նկարագրէ Հայոց թագաւորութեան հաստատութիւնը, 859 թուականին, Բագրատունի իշխան Աշոտի ձեռքը որ կանգնեց Անի քաղաքը կարսի մօտ, որուն հարստութիւնը Մեծ Հայաստանի վրայ իշխեց աւելի քան երկու դարեր, և որուն կառավարութեան ատեն հայերը ազատութիւն վայելեցին և շատ մեծ յառաջդիմութիւն ըրին աւրուեստներու և քաղաքակրթութեան մէջ: Ապա հեղինակը կը նկարագրէ թէ ինչպէս Ռուբէն, Բագրատունեաց ցեղէն, մինչդեռ վերին Հայաստանի թագաւորութիւնը կը վերջանար, կը հիմնէր փոքր Հայաստանի և Կիլիկիոյ իշխանութիւնը, որ յետոյ թագաւորութեան փոխուեցաւ, և թէ ինչպէս սոյն թագաւորութիւնը հիւրընկալեց խաչակիրները, ասոնց փոքր Ասիոյ վերայէն Պաղեստին անցած ժամանակ, և առևտրական յարաբերութիւն հաստատեց Վենետիկի և այլ Եւրոպական տէրութեանց հետ:

Հեղինակը ապա խօսելով Հայաստանի Հնդկաստանի հետ շատ կանուխ ժամանակէն հաստատած առևտրական յարաբերութեանց վրայ, կ'ըսէ թէ «Վասկո տէ Կա» «մայի օրերէն ի վեր հայերը բարգաւաճ «վաճառականութիւն մ'ունէին Հնդկաստանի հետ» Պարսկաստանի ցամաքային «նամրով»:

Բրգմ. Երեմիայ (Շարայարելի). Գ. ՅԱՊԱՅԵԱՆ

ՀԱՅԱԳԵՏԻ ՄԸ ՈՂՋՈՅՆՆԵՐԸ

...»...»...

Մեր «ՆՇԱՆԱՌՈՐ ԱՅՑԵԼՈՒԱՅ» շարքին մէջ Նոյեմբերի Բագմալեկը ներկայացուց իտալացի Հայագէտ մը՝ յարակից սա ծանօթութեամբ. Սկսած է Նարեկացիէն զանազան աղբիւրներ խոսքերէն բարգմանել:

Անկարելի է որ հետաքրքրուող ազգայինց զայդ կարգալու պահուն հրճուանքով մը լեցուած և հիացումի ծաղիկներ ցանած չըլլան անոր վրայ: Թէ և Պ. Ֆրանցիսկի անունը նորութիւն մը չէ մեր ընթերցող-



Ուլալտո Ֆրանցիսկի

զաց համար¹, բայց յոյժ հաճելի առիթ մը կը զրդէ զմեզ կրկին դառնալ ու մեր սքանչալու մին հաւաստիքն ընծայել մեր այս հայագէտ բարեկամին, որ սրտի ուժգին թափով՝ հրաշունչ մաղթանքներ կ'ուղղէ Միսթարայ Տան և ամբողջ Հայաստանի, անոր իսկ լեզուով ու գրով, անոր իսկ շնչով ու կորովով:

1. Հ. Ք. Զրաքեան Բագմ. 1917. Թիւ 8

Անգամ մը տիրանալէ վերջ մեր գրարարին՝ ան մտնել ուզեց տարույս ընթացքին մէջ՝ արդի հայերէնի ասպարէզէն ալ ներս. և այն՝ իր արամադրելի սակաւութիւն ժամեռուն միայն, և այս անգամ՝ առանց ուսուցչի օգնութեան: Այն աստիճան ծառօթացաւ անոր՝ որ Հոովմայ նորատիպ Հանրէսէ մը «Oriente Moderno» ի խմբագրութեան մէջ — որուն գլխաւոր հիմնարկուններէն է — ստանձնեց արեւելքի քաղաքական կեանքը ներկայացնելու բաժինը, քաղելով մասնաւորապէս Պոլսահայ թերթերէն հայ ազգային գործոց և իրաց վիճակը ևն:

Չննց տարակուսիք ըսելու որ այսօրուան Եւրոպացի յարգելի Հայագէտներու կարգին էն կարողն ու կարիճը ինքը պիտի դասուի, երբ մօտիկ ապագային սկսի ի լոյս բերել Հայ հեղինակներու դասական գործերը օտար լեզուներով, որոնց համար բիւր մաղթանքներ ունինք իրեն:

Իսկ այժմ՝ ի սրտէ ծափահարելով իւր այդ հայախիթական պատգամը՝ պարտք կը համարինք խանդավառ ողջունին ու բարեմաղթութեանց յայտնել մեր ջերմագին շնորհակալութիւնները, նաև ի դիմաց Հայ յոյժեան. վստահ ըլլալով որ Պ. Ֆրաւարթի իր պաշտած Հայաստանի դասին ի նպաստ՝ մամուլի հզօր գէնքով պիտի մաքառի Եւրոպայի գեա մեքիք, եկոր սիրեմի նորկալի քաղաքականութեան դէմ, որ կարծես այս անգամ ալ չարչարել կ'ուզէ կիլիկիոյ պարպումով:

Հ. Ղ. ՏԱՅԵԱՆ

Ի՞նչ է ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

Երաժշտութիւնը ամբողջ մարդկային գործն էն ամենէն սքանչելին, միակն ու անբացատրելին է:

Տ՝ ԱՅԵԱՆ

Երաժշտութիւնը կենաց մէջ ուրիշ կեանք մ'է:

ՊԱՋԱՆ

Երաժշտութեան անգին առանձնաշնորհութիւնն էնքէն մին է այն կարողութիւնը՝ որով կ'արտայայտէ միաժամանակ զանազան կրթութիւն:

ՊԵՆԷԿ

ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ ԻՐ ԴԵՂ



Պտուղները բնական դեղեր են մարդկային մարմնոյ. Անարիւն ես կամ արիւնդ տկար է, կէր խաղող կամ աղամաթուզ (banane), Լեարդը անգործ է, կէր նարինջ. երկխմունքը գործադուլ ըրեր է, խմէ՛ կիտրահիւթ. որովայնի պնդութիւն ունիս, եռացնել տո՛ւր թուզը կամ չոր սաւորը, զանոնք կէր, ու խմէ՛ հիւթալից ջուրը: Մաքրողական առնելու պէտք ունիս. քեզի կը յանձնարարեմ խնձորը. պտուղներուն թագուհին է ան: Եթէ ուզեղդ յոգներ է և ինքզինքդ ուժաթափ կը զգաս՝ կէր արմաւ, ամենէն զօրաւոր պտուղներէն մէկն է:

Եթէ կ'ուզես այնպիսի մաքրողական մը առնել՝ որ զքեզ կենդանացնէ և դու կարենաս նոր աշխուժով քու ամենօրեայ գործերդ ընել՝ քանի մը օր պտուղ միայն կէր:

Պտուղները կը զրգոն մարմնոյ կազմածքին ամէն գործերը, և այս՝ տեղի կ'ունենայ բնական կերպով: Ով որ աւելի շատ պտուղ կ'ուտէ, աւելի առողջ և աւելի զօրաւոր է՝ քան միս ուտող անձը. պտղակերն աւելի քիչ ենթակայ է հիւանդութեանց, և աւելի երազ կը բժշկուի: Շատ լաւ կը մարսէ, և իր արտաքսիչ գործարանները լաւ ևս կը գործեն. հալական վտանները (canal digestif) աւելի մաքուր են. իր ոսկրներն աւելի զօրաւոր են. ջիղերն աւելի հաստատուն. արիւնն աւելի մաքուր. մորթն աւելի առողջ. երակներն աւելի ուժեղ. ըզնոյն աւելի լուսամիտ: Անիկայ կեանքն աւելի կը վայելէ:

Թարգմ. Հ. ԵՐԱԺՇՏ ԵՐԱՅԵԱՆ